

УДК 993

Гродецька М.– ст. гр. БП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЕТАПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄХБ В УКРАЇНІ У ХХ СТОЛІТТІ

Науковий керівник: д.і.н., професор Стоцький Я. В.

Hrodetska M.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

TRANSFORMATION STAGES OF THE GCB IN XX CENTURY

Supervisor: Stotskyi Ya.V.

Ключові слова: баптизм, Союз Євангельських Християн-Баптистів.

Key words: baptism, Union of Evangelical Christians-Baptists.

Протестантизм (лат. protestans – той, що заперечує, незгідний) – один із трьох напрямів у християнстві, який увібрав у себе віросповідання, генетично пов'язані з Реформацією. Одним із напрямів протестантизму є баптизм, який заснований в 1609 р. у Амстердамі Джоном Смітом.

Основним засобом, за допомогою якого Бог домагається спасіння людей, баптисти вважають Біблію. Як вмістилище божественної свідомості, вона протиставляється людському знанню. Головну увагу відводять тлумаченню Нового Заповіту. Баптизм твердить, що людина отримує спасіння від Бога не внаслідок власних діянь, а через віру в жертву, принесену Христом на Голгофському хресті. Людей рятує тільки Бог, без чиєї допомоги не може з'явитися віра в серцях. Зміст життя баптисти вбачають у спасінні й досягненні блаженства в раю.

Баптизм увійшов на українські землі, починаючи із 1867 року та пройшов такі основні етапи свого поширення.

I етап – 1867 – 1944 рр.

В 1884 р. утворюється Союз російських баптистів, до якого входили і українські баптисти. Переслідування євангельських віруючих радянською владою розпочалось в Україні з 1927 р. Починаючи з 1929 р. переслідування віруючих прийняло систематичний і спланований характер. Поява баптистських громад в Західній Україні, яка в довоєнний час була під владою Польщі, припадає на 1920-1925 рр. та пов'язана з місіонерською діяльністю українських проповідників-реемігрантів з США. У 1925 р. відбувається перший з'їзд баптистів Галичини, і вже на 1938 р. тут налічувалось 115 баптистських громад. Під час німецької окупації тимчасово припинилися утиски віруючих ЄХБ. У травні 1942 р. із союзів баптистів та євангельських християн, хто залишився в живих після репресій радянською владою, була створена тимчасова Всесоюзна рада євангельських християн та баптистів. На окупованій території таке об'єднання євангельських християн та баптистів відбувалося стихійно. У 1944 р. з дозволу влади в Москві було проведено Всесоюзну нараду євангельських християн та баптистів, наслідком якої стало утворення з Союзу євангельських християн та Союзу баптистів – єдиного Союзу євангельських християн-баптистів [1, с.245-261].

II етап – 1945 – 1989 рр.

У серпні 1945 р. до цього Союзу, під тиском радянської державної влади приєдналися п'ятидесятники, меноніти, а також деякі інші євангельські віруючі з метою контролю над їхньою діяльністю та було утворено Всесоюзну Раду Євангельських Християн-Баптистів (ВРЄХБ). Після смерті Сталіна відбулась амністія і реабілітація частини євангельських віруючих. Однак М. С. Хрущовим було розпочато нову кампанію боротьби з релігією, яка досягла апогею в 1959-1964 рр. У 1961 р. відбувся розкол у ВРЄХБ із утворенням опозиційної Ради Церков ЄХБ (РЦЄХБ) – позаконтрольним органом державної влади. Нові умови діяльності євангельських християн-баптистів відкрилися з проголошенням у 1985 р. в Радянському Союзі «перебудови». Зміни в законодавстві дозволили церквам практично вийти з підпілля та розгорнути нечувану раніше євангелізаційну діяльність. У травні 1989 р. ВРЄХБ розпався – з нього вийшли громади ХВС та утворили свої центри і союз [2, с.231-238].

III етап – 1990– ті рр.

У 1990 р. на ХХІ з'їзді Євангельських Християн-Баптистів України було проголошено створення самостійного Союзу ЄХБ України. Другою баптистською інституцією України є «Союз Ради Церков Євангельських Християн-Баптистів» - (СРЦЄХБ), який під назвою «Рада Церков ЄХБ» функціонував в Україні із 1965 року і мав загальносоюзну географію, тобто охоплював республіки СРСР, а згодом, із розпадом Радянського Союзу,- ще й баптистів-емігрантів, які є її, Ради Церков, прихильниками. Третьою інституцією є «Братство незалежних церков і місій Євангельських Християн-Баптистів України» - (БНЦМЄХБУ), діяльність якого розпочалася ще у травні 1989 року, коли деякі баптистські громади Донецької і Луганської областей не побажали увійти у структури вище перелічених Союзів і спільно із баптистами Ростовської області і Краснодарського краю РРФСР утворили у зареєстрували Братство незалежних церков ЄХБ Південного регіону, а в 1994 році незалежні церкви ЄХБ України об'єдналися і зареєструвалися як «Братство незалежних церков і місій ЄХБ України» (БНЦМЄХБУ), які також проводять різнопланову діяльність, хоча їхня мережа у західних областях України не така широка, як в інших регіонах. У 1992 р. українські баптисти нараховували біля 1100 церков, що об'єднували понад 96 тисяч віруючих (окрім незалежних, автономних церков і прибічників Ради Церков, що сукупно складали ще біля 20 % від названого числа). На ХХІІ з'їзді Союзу євангельських християн-баптистів України у лютому 1994 р. цей союз отримав назву **Всеукраїнський Союз Об'єднань Євангельських Християн - Баптистів (ВСОЄХБ)**.

Баптистські громади діють у всіх областях України, але найбільша їхня кількість є у Київській, Черкаській, Вінницькій, Чернівецькій, Донецькій, Одеській та Хмельницькій областях. На даний час чисельність баптистів в світі становить близько 100 млн. осіб. Станом на 2017 рік в Україні усі баптистські об'єднання налічували: 2803 релігійні громади, 3169 священнослужителів, 49 духовних навчальних закладів, 25 мас-медіа [3].

Використані джерела і література:

1. С. Н. Савинский История Евангельских христиан–баптистов Украины, России, Белоруссии (1867-1917)/ Савинський С. Н. – СПб: Християнское общество «Библія для всіх», 2001. — с. 417.
2. История баптизма: Сборник. Вып. 1. — Одесса: «Богомыслие», 1996. — с. 496.
3. Статистичний звіт Державного департаменту у справах релігій за 2017 р.